

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen IV. De Voto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN IV.

De Legibus in particulari circa materiam
de Voto.

CAPVT PRIMVM.

De Voti essentia.

1. *Vid est Votum?* Voluntaria & deliberata promissio facta Deo de aliquo bono meliori. Hinc fit primò propositum deliberatum requiri faciendi aliquid in cultum Dei, animùmque se obligandi.

Liber deinde debet esse actus hic supererogationis cum sit; ex metu tamen orto ex causis naturalibus, vt ægritudine, tempestate, &c. valet: ea itaque deliberatio requiritur, quæ ad mortale peccatum satis esset, vnde si passio tanta sit, vt non adsit aduertentia, erit actio indeliberata, & votum nullum; secus si aduertentia non desit. Tertiò, soli Deo colligo esse faciendum votum propriè loquendo; si autem fiat Sanctis vna promissione ad ipsos immediatè ordinata, non est votum. Denique debet esse de bono meliori, de quo infra.

2. *Si substantiales conditiones voti ignorentur, eritne validum?* Non, secus si tantùm accidentales: eodè modo si conditio ignorata pertinet ad causam finalem voti, votum irritum erit; secus si tantum ad motiuum; non refert autem, an ignorantia inuincibilis sit, vel vincibilis, nisi affectata esset.

3. *Num opus ex voto melius, quàm sine illo?* Ita planè, & cæteris paribus magis etiam meritorium.

4. *Quotuplex votum?* Multiplex. *Personale*, id est promissio facta à vouente alicuius functionis personalis præstandæ. *Reale*, id est, promissio facta alicuius rei dandæ vt elemosinæ, &c. *Mixtum*, quod participat de vtroque, v. gr. vouere contra hostes fidei se pugnaturum. *Absolutum*, quod absolute emittitur. *Conditionale*, quod adhibita conditione. *Simplex*, quod consistit in nuda promissione. *Solemne*, quod sistit in actuali quadam dedicatione, & traditione proprii corporis, & libertatis acceptata ab eo qui vices Dei gerit, cum quadam solemnitate, qualitate, ac circumstantiis approbatis ab Ecclesia. Præterea votum diuiditur in purum, & pœnale,

nale, in internum & externum, in expressum, & tacitum; in occultum & publicum, de quibus omnibus patebit essentia.

CAPVT II.

De Voti materia, & diuisionibus eius materialibus.

5. **Q**uidnam voti materia? Totum id quod in Dei cultum potest promitti. Duplex est, vna proxima, humana scilicet actio, qua promittitur; & remota, vt in castitatis voto est humanum corpus. Debet esse de re possibili, & non de necessaria; quando autem esset de impossibili, non obligaret ad possibilem in illa inclusam. *Quid si materia promissa esset multorum actuum collectio?* Obligaret ad eos, qui possibilem sunt, nisi de vouentis contraria intentione constet.

S. I.
Materia
voti.

6. *Num votum de non peccando mortaliter, vel venialiter ex plena aduertentia, validum?* De mortali vtrumque validum est, de veniali autem ex plena aduertentia etiam validum, secus de non peccando simpliciter.

7. *Actio mala est ne voti materia?* Minimè, imò nec indifferens; debet enim esse de bono meliori, quàm sit eius oppositum. v. gr. ieiunium est melius, quàm non ieiunare; vnde colligo votum contra prius votum, aut iuramentum, aut promissionem non valere. Valet autem actio bona sub turpi conditione, v. gr. voueo eleemosynam: si furabor; quia post patratum furtum, melius quidem eleemosynam dare, quàm oppositum. Item bonus effectus ex turpi actu est voti materia, v. gr. Voueo eleemosynam, si filius ex concubina nascatur. Similiter si fiat in gratiarum actionem pro actu turpi, v. gr. Voueo calicem, si bello iniusto sit parva victoria. *Quid si fiat ob turpis actus impetrationem?* Non valet; vt Voueo eleemosynam ad vindictam obtinendam.

8. *Num res precepta possit esse materia voti?* Potest; quia de meliori bono actu illo rem illam Deo dicaui; vnde actus omnis virtutis voti est apta materia.

9. *Num Matrimonium?* Coniugij votum per se non valet, quia contra melius castitatis bonum; nisi vel ob commune bonum precepto teneatur; vel ratione periculi intemperan-

tia;

tia, vel pietatis intuitu (vt si cum foemina paupere eo prætectu contrahas) cohonestetur.

10. *Obligat ne votum ex re bonum & malum includente?* Obligat planè ad id, quod bonum est, relicto malo.

11. *Sunt ne materia apta omissiones actionum, quae sunt in præcepto, vel consilio?* Minimè, v. gr. votum non dandi eleemosynam, vel non ingrediendi Religionem: at earum, quae neque sunt in præcepto, neque in consilio, vt non nubendi, non ludendi, valent.

§. 2.
Diuisio
voti.

12. *Sunt ne ex parte materia voti diuisiones peculiare?* Sunt equidem, diuiditur enim in reale, & personale: affirmatiuum, & negatiuum: perpetuum, & temporale; referuatum, & non referuatum.

CAPVT III.

De obligatione Voti.

13. *Quanam voti obligatio?* Oritur quidem ex voto obligatio fidelitatis, & iustitiae, interueniente acceptatione Dei. Et ex suo genere grauis, & maior quam præcepti eadem de re, nisi præceptum ad superiorem virtutem pertineat, vt fidem, spem, charitatem.

14. *Quam grauis huiusmodi obligatio?* In graui materia ad mortale obligat, nisi vouentis intentio ad venialem tantum culpam se adstringat; in leui autem materia non obligat ad mortale, nisi ea ad grauem finem referatur: nec potest fieri votum ad solam obligans sine culpa poenam.

15. *De Voto dubius sum: quidnam à me præstandum?* Si dubium sit, num factum Votum, ante diligentiam adhibitam teneris ad illud seruandum: post eam adhuc dubius liber es à promissione. Si tibi constat de facto voto, dubitas autem, num de licita materia sit, seruare teneris. Si dubitetur, an intentio adfuerit, attendenda verba, & si promissionem significant, illi standum: si tantum propositum, tenendum contra votum. *In dubio de usu rationis?* Censendum pro libertate, vt etiam in pubertatis dubio. *Quonammodo igitur interpretatio facienda?* Si circumstantiae omnes determinatè intentae fuerint, ad omnes votum obligat: si seruari aliqua non potest, seruandum quò ad alias; modò illa principalis non esset, traheret enim omnes ad se; si circumstantiae non determinentur intentione, iuxta materiae exigentiam obligabit; denique

Examen IV. De Voto circa Mandat. 82

hique si ex his nil constet, expendenda sunt verba, & in dubio pro vouentis libertate erit interpretatio facienda.

16. *Ad singulas voti circumstantias descendendo, quonam modo obligent: Circumstantia, Quis?* Solus vouens obligatur. Communitas si voueat, ij soli ex ea obligantur, qui personaliter vouerunt, reliqui autem tantum ex præcepto. Et quamuis votum per alium fieri possit: at quoad internum consensum non nisi per se ipsum.

17. *Circumstantia, cui;* Soli Deo quis obligatur proprie loquendo: ratione tamen materiae etiam ad aliam obligationem potest inducere.

18. *Circumstantia, per quem quonam modo ligat?* Si votum personale sit, non impletur per alium: si reale debet impleri de suo, vt eleemosyna de propriis, sed per alium, v. gr. seruum potest impleri: si mixtum cessante obligatione personali, cessat etiam realis, vt in peregrinatione sumptus itineris. Hæres certè non tenetur ad vota personalia defuncti.

19. *Dic de circumstantia, Quid.* Si neque ex verbis, neque intentione vouentis determinari possit, ad quid obliget votum, datur optio vouenti, vt ea eligat, de quibus æqua est incertitudo; vnde etiam mitiorem partem eligere poterit.

20. *De Qualitate, quidnam?* Circumstantia *Qualitas*, nisi determinata sit ex verbi, aut materia, arbitrio vouentis relinquitur, modò bona fide procedatur. Idem de circumstantia *Quantitas* dicendum est.

21. *Cadit ne finis voti sub votum?* Minimè, neque sub obligationem, nisi vouens illum formaliter intendat.

22. *Cadit ne modus?* Nequaquam, nisi vel ad actus substantiam pertineat, vel directè promissus sit.

23. *Quid de loco?* Arbitrio vouentis relinquitur, nisi exprimat.

24. *Denique quid sentis de tempore?* Votum negatiuum statim obligat, & pro semper, nisi à vouente limiteur: affirmatiuum autem pro tempore, si sit, determinando ex verbis, vel intentione, vel vouentis prudenti arbitrio.

25. *Quantum durat Voti obligatio?* Cum actio tanquam onus dici vouetur, die transacto votum eius non manet: secus si tanquam terminus dilationis, eo enim elapso vrget obligatio. Certè in votis realibus terminus ad dilationem, solet apponi, vt in voto eleemosynæ, ideoque statim post terminum, soluendum erit. *Qui prauidet se præfixo*

F tempore

tempore ieiunia voto imposta non impleturum? Tenetur præuenire; terminus enim est tantum ad differendam obligationem, secus quando tanquam onus dici præfixa essent. Si tempore præfixo non impleatur, est ne compensatio facienda? Haud necessariò facienda est, siue intercedat culpa, siue non.

26. *Quando autem Voti obligatio cessat? Finali causa cessante votum cessat; secus si motiua tantum fuisset. Mutatio in circumstantiis tanta si esset, vt ab initio si fuisset, impediuisset votum; etiam impedit factum. In ordine autem ad voluntatem, manente re ad obseruandum possibili, remanet etiam regulariter obligatio, nisi obseruationem mutatio reddat inhumanam, vel nimis duram: tunc enim vel tolleret, vel suspenderet.*

27. *In casu necessitatis, articuli mortis, iactura in fama, honore, salute corporis, & similibus cessat ne obligatio? Maxime, nisi cum speciali reflexione votum fiat circa tale periculum.*

28. *Quid de conditionalis Voti obligatione? Ante conditionem impleram conditionalis non obligat: & si quidem penale sit, impediri semper conditio potest; v.g. si iulero, dabo centum. Si ab alterius arbitrio pendeat, non debet eius consensum fraude, vel vi impedire, precibus tamen posset. Si à naturalibus causis pendeat, bona fide procedat vouens, & satis erit. Denique si conditio absque vouentis culpa non impleatur, nulla oritur obligatio; si eius culpa, adhuc inter Doctores diffidium est.*

C A P V T I V.

Quisnam possit vouere?

29. **P**otest ne omnis rationalis creatura votum emittere? Potest Angelus, potest & homo. Ille potuit quidem dum viator fuit. Ex hominibus autem qui rationis vlti caret, capax voti non est, cæteri, si viatores, possunt vouere.

30. *Potest ne quis reddi inhabilis ab Ecclesia ad vouendum? Potest, imò de facto redditus est qui metum grauem patitur, & annos pubertatis non excedit inhabilis ad solemne, imò & qui decimum sextum annum non compleuit, ad simplicia etiam reddi posset, sed de facto nullus est redditus. Nam persona specialiter subiecta, vt Religiosi prohibiti sunt*

vouere? Minimè, ideo valent eorum vota quandiu per superiorem non tolluntur; nec de materia prohibita fuerint. Possunt quidem illi in materia præceptorum, vt recitandi Horas Canonicas, ieiunandi, &c. personalia vota emittere, eodemque modo de iis, quæ per regulam præcipiuntur. De actionibus nec præceptis, nec prohibitis, sed de consilio, idè dicendum. De prohibitis fieri sine licentia, vota validè sunt; sed non obligant, ad executionem, nisi superior dederit facultatem. Secus de iis, quæ simpliter prohibita sunt fieri; illa enim inuvalida sunt. Actio supra regulam, vt transeundi ad arctiorem, capax est validi voti, & obligat independentè Prælati consensu.

31. *Num uxoris valida vota?* Ita planè; quia vxor subditur viro in iis, quæ ad coniugij vsum pertinent, & familiæ gubernationem, non in iis, quæ ad animi salutem spectant. Quod si debitum coniugij obsequium impediunt, valida non sunt, nisi de viri consensu. Idem assero de viro vicissim, quò ad vota ad coniugalem vsum spectantia.

32. *Quid de filiis familias?* Validè vouent de honestis actionibus, quæ tamen debitam parentibus subiectionem non impediunt. Id quod de seruis asserendum circa actiones, quæ sui iuris sunt, vt orare, ieiunare: in aliis, in quibus pendet à dominis, ipsorum consensus exigitur. Profectò in præfatis personis realia vota valida non erunt absque dominio pecuniæ, & liberæ eius administrationis, Vnde Religiosi eiusmodi vota facere non valent, neque de communibus bonis vxores, aut dotalibus sine consensu viri; nec filij familias de bonis paternis, sine consensu patris; nec serui de bonis domini, eo non annuente.

C A P V T V.

De delictis Voto contrariis.

33. *Quoniam modo in emittendis votis potest delinqui?* Primò, si temerè, quod ordinariè culpam venialem non excusat. Secundò, si fiat fide, animo scilicet se non obligandi, id quod veniale peccatum tantum est. Tertiò, si factum sit animo illud non seruandi, & id ex genere suo est mortiferum. Quartò, si fiat ob malum finem grauiter, lethale est, leuiter verò, veniale. Quintò, si fiat de materia incapaci, peccatum est: de actu quidem moraliter malo, malum etiam

84 *Moralis Theologiae Tract. I. Leges,*
est tale, qualis est actus: de re indifferenti vel citra consilium
veniale tantum est.

34. *Quale crimen est voti fractio?* Intrinsecè mala est, &
quædam infidelitas, siue commissionis peccatum sit, siue
omissionis: vna specie transgressio est, etiam si materia diuer-
sa specie sit. Si materia præcepta sit, vt castitatis, duplex erit
in fractione malitia. Ex suo genere voti violatio grauis est
leuis ex leui materia, siue hæc totalis sit, siue partialis. Ex
partialibus omissionibus grauis materia potest integrari: se-
cus si diebus singulis obligatio extinguitur. *Est ne peccatum*
de voto pœnitere? Et quidem mortale si efficaciter pœni-
teat; si ineffaciter veniale tantum.

CAPVT VI.

De Voti Irritatione, Dispensatione, & Commutatione.

§. I.
Irritatio
voti.

35. *Quidnam & quotuplex Irritatio?* Est ablatio voti
per actum liberum eius, à quo pendet. Duplex est,
& ex parte materia, quæ sit in alterius potestate; & ex per-
sona, quæ sit alteri subiecta, vt impubes patri, religiosus
Prælato.

36. *Num ex parte materia vota possint irritari & ex par-
te persona?* Verum ex parte materia omnia vota possunt irri-
tari fidelium, excepto Papa: non ex parte personæ.

37. *Quisnam huiusmodi ex parte materia vota valet irri-
tare?* Papa omnia vota fidelium, Episcopus suorum subdito-
rum, domini realia seruorum vota, non personalia, nisi sint
in ipsorum præiudicium. Pater vota puberis ex parte ma-
teria, impuberis autem omnia potest, etiam si quando irritat,
pubes sit, semel autem irritata non reuiuiscunt. Coniuges,
directè non irritant, sed ex materia, ea, quæ coniugij vsui
præiudicare queunt, vel gubernationi in vxoribus: quod
etiam extenditur ad vota ante matrimonium emissa. Prælati
tam indirectè quàm directè subditorum Regularium vota
irritare possunt, excepto voto ad arctiorem Religionem
transcundi. *Si superior confirmarit emissum à subdito votum?*
Inferior Prælatus non irritat: à se tamen confirmatum idem
irritare potest.

38. *Causa ad irritationem voti requiritur?* Non quidem
ad valorem, sed ad iustitiam requiritur causa.

39. *Alius*

Examen IV. De Voto circa Mandat. 85

39. *Alius modus soluendi vota est dispensatio: quidnam hæc?*
Relatio quædam iuris est ab habente legitimam potestatem. In Papa ordinaria potestas dispensandi est respectu omnium, Episcopi etiam eandem habent respectu subditorum, si reser- uata excipias. Quilibet autem in particulari à suo superiori dispensatur, Papa verò vel à se ipso, vel à suo Confessario, cui hanc potestatem ille commiserit. Delegari etiam hæc facul- tas potest habilibus personis, quales Clerici sunt.

40. *Qui possunt in votis dispensare, si ea iurata sunt, di-
spensant?* Probabile, quod dispensare possunt: probabilius cum Filliucio affirmo, quod non possunt in votis iuratis di-
spensare.

41. *Extenditur ne hæc potestas ad vota in incommodum ter-
tij?* Ita quidem, modò acceptata non sint: tunc enim etiam tertij consensus requiretur.

42. *Causa ne ad dispensandum requiritur?* Maximè. Illas præcipuè causas assigno, indiscretum vouendi modum; ma-
teriam, quæ ruinæ sit spiritualis occasio; personæ conditio-
nem, vt si maius spirituale bonum vouentis impediatur; muta-
tionem materiæ, quoad difficultatis, vel incommoditatis ma-
gnitudinem; necessitatem vel utilitatem ad publicum perti-
nentem bonum; denique si consideratis omnibus, ita prudens
arbitretur.

43. *Quenam sunt Papa vota reseruata?* Quinque tantum, Religionis, Castitatis, Ierosolymitanum, Romanum & Com-
postellanum votum. Hinc assero neque Clericatus in factis, nec Paupertatis, aut Obedientiæ extra Religionem, nec tem-
poralis castitatis vota reseruata esse: nec ex intentione vouen-
tis fieri reseruata. Quæ autem reseruata assignauimus, haud com-
mutari possunt. Conditionalia, ante conditionem impletam, reseruata non sunt: sunt autem post eam impletam. Pœnalia item ante commissam culpam, reseruata non habentur: ea admissa, censentur esse reseruata. Disiunctiua, re integra re-
seruata non sunt, nisi vtraque pars reseruata sit. *Potest ne Epi-
scopus in reseruata vota?* Potest quidem vel ex delegatione, vel in dubio de valore reseruati, siue dubium sit iuris, siue facti. Dispensat etiam in graui periculo transgressionis, cum alioqui magna difficultas sit ad Papam recurrenti. *Requiri-
tur ne intentio in dispensante?* Ita quidem, eaque sufficientibus signis expressa.

S. 3. 3

44. *Vltimus modus tollendi vota est commutatio: quidnam Commu-
tatio?* Substitutio quædam est operis alterius loco promissi tatio
per votum, eodem vinculo manente. Triplex quidem, in voti.

F 3 melius,

melius, in æquale, & in minus. Est & commutatio quædam, quæ Redemptio appellatur; est illa substitutio pecuniæ, vel rei pecunia æstimabilis loco rei voto promissæ.

45. *Quidnam requiritur ad commutationem?* Si fiat in æquale, requiritur potestas, non si fiat in melius euidenter; in minus autem commutatio non fit, sed dispensatio.

46. *Num causa requiritur ad commutationem?* Tantum cum fit in æquale, nam in melius absque causa fieri potest.

47. *Quomodo vota commutantur?* Reale commutari potest in personale, cum præsertim ex paupertate causa oritur commutandi. Personale redimi potest, si facultas sit, in minus, in alia opera commutari. Mixtum, vt peregrinatio, in alia similiter opera pietatis.

48. *Cum commutatio facta est, fitne reditus ad prius votum?* Minimè, si in melius commutatio facta, secus si in æquale, aut in minus.

49. *Facta commutatione extinguitur ne votum?* Ita planè, si ritè facta sit, nec reuiuiscit commutati obligatio voti; etiam si per impotentiam melius opus, in quod commutatum est, fieri non possit. Probabilius quidem censeo, commutato referuato, non manere referuatum id, in quod commutatum est. In pœnalibus pœna incurfa etiam commutari potest.

50. *Quæsiam commutans vota qualitatibus præditus esse debet? Quæ requiruntur in rescripto, scilicet, vt sit Confessor, Doctor decretorum, aut Magister in Theologia, & approbatus. Plura inferiùs.*

C A P V T VII.

*Praxis circa tradita in materia de voto ex
Societatis IESV schola.*

§. I. *De essentiâ voti.* 51. **D**ixisti, votum esse voluntariam promissionem. *Requiri, an vota ab infantibus emissa valida sint?* Minimè, quia carent discursu necessario ad voluntariam promissionem. Dubium est de deliberatione perfecta propter aliquam ex morbo animi perturbationem: obligat ne votum? docet *Suar. de Regul. tom. 2. lib. 4. cap. 6. num. 10.* obligare; quia raro contingit in his casibus, deliberationem esse imperfectam.

52. *Dabito, an votum emiserim: teneor ne?* Afferuit *Vasquez*

quez 1. 2. quest. 19. art. 6. d. 65. cap. 3. si voti impletio non fit Vafq. multum incommoda ; quia in dubiis tutior pars eligi debet. Probabiliter contrarium asseritur ; quia in dubiis possessio stat pro libertate. At si quis certus se voluisse , dubitat verò , an habuerit animum se obligandi ; possessionem stare pro voto , reor ; quia possessio libertatis , præponderat maiori etiam probabilitati contrariæ partis. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 36. & Palau tom. 3. d. 3. p. 9. n. 2. Itaque etiam si dubium non sit æquale , sed magis propendeam in partem affirmatiuam, scilicet votum fuisse emissum ; adhuc standum pro libertate.

Sanch.
Palao.

53. Voueo absolutè Religionem : teneor illam inire , & si in anno probationis omnia sint grata , profiteri. Rogo quanam sit causa legitima egradiendi ante professionem ? Displacencia Religionis cum passione, anxietate , & tristitia animi siue ex naturali causa , siue ex dæmonis tentatione proueniat , quæ duret pro mense, & expelli non possit. Sanchez sum. tom. 1. lib. 1. ca. 16. n. 100. Addit si sit valde magna , etiam in primo ingressu excusaret.

Sanch.

54. Quis bona fide ingressus sua postea culpa expellitur : remanet ne voto ligatus ? Ita , quia votum includit conditionem , si detineatur ; vnde ille , cuius culpa conditio non impletur , tenetur voto , ac si impleta fuisset. Toletus lib. 4. ca. 17. Tolet. num. 12. Porro Azorius part. 1. lib. 11. cap. 12. quest. 9. contrarium Azor. asseruit , cui hærescerem in casu , quo quis mediocri adhibita diligentia ad corrigendum se , ex infirmitate tamen praua indole , aut habitibus in culpas est lapsus.

55. Determinatam voueo Religionem D. Francisci, aut Dominici, ingressum tento, repulsam habeo absolutam: cessat planè obligatio. Rogo tamen, si à superioribus postea inuitor, teneor ne ingredi si Prælati repulisset ob fallam informationem , cognita autem veritate , vellet admittere : teneris. Alias minimè ; quia votum emissum hac conditione ; si facta petitione acceptaris. Vnde si non admitteris, obligatio extinguitur. Lessius lib. 2. c. 41. Less. dub. 5. n. 44.

56. Non solum voui Religionem , sed & profiteri. Teneris ad professionis emissionem ; quia vtrumque promisti , & ingredi, & profiteri. Sic Sanchez sum. tom. 1. lib. 4. cap. 26. num. 21. Sanch. At Reginaldus tom. 2. lib. 1. cap. 25. num. 383. probabiliter Reginaldus docet , votum intelligendum secundum canones annum probationis concedentis. Quid si dubitem , an profiteri ? Non teneris in Religione perseverare ; quia votum in dubio obligat ad id , quod minus est : dum possessio non stat pro

verbis voti, quorum vouens non recordatur. Sanchez ubi sup. cap. 13. num. 17.

57. Vouit Religionem in communi, non Specificans hanc, vel illam: vel dubito quânam Specificauerim: ad quânam teneor? Satisfacis ingrediendo laxiorem. Sic Sanchez, cit. c. 13. n. 17. contra Azor. tom. I. l. II. c. I. 4. 7. uel. 9.

58. Vouit quis castitatem, dubitat tamen an promiserit omnimodam, an tantum conjugalem: perpetuam, an ad tempus. Ad temporaneam, & conjugalem solummodo tenetur. Sanchez, summ. tom. I. l. 4. c. 13. n. 16. & 17.

59. Vouit Rosarium recitare, dubito an promiserim totum, an partem. Obligaris ad tertiam partem, quæ etiam Rosarium appellatur. Suarez de Rel. tom. 2. l. 4. c. 8. n. 5.

60. Promisti ieiunare die Sabbati, aut Veneris in eo legitime impediti, non teneor. Rogo an teneor altera die ieiunare ad satisfactionem? Si promissio alligata fuit diei illi ob speciale motiuum, non teneris; secus si promissisti principaliter ieiunium, & secundario, in tali die. Dubito de hoc. Putat Sanchez summ. tom. I. cap. 14. num. 31. teneri te. Attamen probabiliter cum Caietano alij existimant non teneri; quia possessio non stat ex parte voti, quod non constat emissum cum dependentia ad tale diem.

61. Voui, recitaturum me quotidie septies pœnitentiæ Psalmos; librum non habeo, vnum tantum memoriæ retineo: teneor ne vnum illud septies repetere? Minimè, præcipuè si est de maioribus. Vnde assero ad nihil teneri. Sanchez summ. tom. I. lib. 1. c. 19. n. 3.

62. Dixisti voti materiam futuram bonam, non malam, non indifferentem: dubito an sit materia bona, an mala: num teneor? Afferit Suarez de Rel. tom. 2. lib. 4. c. 6. n. 12. non posse vouentem contra id votum operari sine legitima dispensatione, aut declaratione Pontificis. Sed Sanchez summ. tom. I. lib. 4. c. 6. n. 12. existimat tale votum non obligare: & si circa hanc bonitatem, vel malitiam sint opiniones probabiles, minus probabili posse adherere.

63. Addidisti, futurum votum de meliori bono: an validum votum de non acceptando Episcopatu, cum sit status perfectionis? Validum planè; & sanctissimè emittitur à nostræ Societatis viris; quia Episcopatus in tantum est perfectionis status, in quantum perfectionem in subiecto requirit; quam perfectionem etiam qui haberet, de se non præsumere, ad humilitatis heroicum gradum pertineret. Legendus Suarez de Rel. tom. 2. lib. 2. de iuram. cap. 13. num. 13. Hinc colligit Palani

Palao.
Palaeus tom. 3. tract. 16. n. 2. votum Religionis non posse propria autoritate in Episcopatum commutari; quia Episcopatus ideo est perfectior Religione, quod maiorem perfectionem requirat, non quod ad illam magis conducat.

§. 2.

64. Dixisti votum absolutum statim obligare postis circumstantiis, pro quibus fit; conditionale autem non obligare, nisi conditio ponatur: Rogo, si talis conditio mea culpa non ponitur, obligat ne votum? Non, quia vouens censetur, se voluisse obligare, nisi posita tali conditione; quocumque ergo ex capite non ponatur, votum non obligabit. Vouet, v. gr. quis (cum Suario loquor de Rel. tom. 2. l. 4. c. 17. n. 21.) Religionem, si per annum à fornicatione absteineat; non abstinens postea siue ex malitia, siue ex praua intentione, non tenebitur ad Religionem; quamuis fortasse contra votum delinquat. Vouet quis Religionem, si sanitatem recuperet infra mensem, postea ex intemperantia non obtinet: tenetur ne votum implere? Afferit Sanchez summ. tom. 1. l. 4. c. 23. n. 46. Sed ex Suarij citati doctrina non tenetur.

De voto
condi-
tionali,
& pœ-
nali.
Suar.

Sanch.

65. Constat votum pœnale tunc obligare ad pœnam, quando sciēter, & culpabiliter violatur. Rogo autem, si voui non ludere sub pœna centum argenteorum, postea autem voti immemor, vel memor voti, sed immemor pœnae do operam ludo, teneor ne ad pœnam? Non teneris? quia naturalis obliuio ignorantia inuincibili æquiparatur. Sanchez, sum. tom. 1. c. 22. n. 18.

Sanch.

§. 19.

66. Vouens non ludere, toties violat votum, quoties ludit: rogo, an similiter vouens soluere viginti aureos, si ludat, teneatur soluere quoties ludit? Afferit Sanchez; quia pœna est accessoria actui. Dubius sum, an promiserim soluere pœnam, quoties votum soluerem. Existimat Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 5. num. 4. teneri soluere pro prima vice; quia in dubiis, benignior pars est amplectenda, Sanchez autem suam sententiam limitat, addens non habere locum in pœnis grauissimis, & quæ irritari non solent; vt si quis vouerit non ludere sub pœna peregrinationis Ierosolymæ, Religionis, aut exorbitantis elemosynæ.

Sanch.

Laym.

Sanch.

67. Obligat ne votum ad præstandum opus promissum cum intentione satisfaciendi voto? Afferuit Suarez de Rel. tom. 2. lib. 4. cap. 26. num. 8. si audias Missam cum intentione non satisfaciendi voto, ad quod teneris, sed audiendi postea aliam pro voto: tacite te prorogare votum, vel nouum votum facere: vnde teneris aliam Missam audire. At Sanchez lib. 1. cap. 13. num. 1. contrarium affirmavit; quia iam præstitisti,

§. 3.

Obliga-
tio voti.
Suar.

Sanch.

F § quod

quod voueras. Porro falsum puto, quod Suarius asseruit (tanti venia Doctoris) voluntatem satisfaciendi per aliam Missam, fuisse nouam Missæ promissionem.

68. Memini, me apud Caietanum legisse peccatum mortale esse totam materiam voti violare, siue magna, siue parua sit: **Henriq.** quidnam tenendum? Asseruit *Henriquez lib. 5. cap. num. 4.* in materia voti paruitatem materiam à peccato lethali excusare, siue totalis, siue partialis sit; quia si promissio rei leuis facta homini non obligat sub mortali, multo minus Deo facta, qui est mitior nostrarum promissionum actor. An non votum est quædam lex, quam sibi homo imponit? ergo non debet plusquam lex diuina, & Ecclesiastica obligare, in quibus materiam paruitas reperitur.

69. Possum ne me vouens, obligare sub mortali ad leuam materiam. v.g. ad Aue Maria recitationem? Asserit **Fagund.** *p. 2. lib. 9. cap. 3. num. 15.* quia intentio legislatoris, & vouentis sufficit ad obligationem mortalem. At **Sanch.** *lib. 1. .4. negat;* quia id non potest legislator in irrationabili materia, sed in rationabili, & proportionata. Sic intelligenda sententia illa *l. 1. ff. de const. Princ. Quod placuit Principi, legis habet vigorem.*

§. 4. 70. Dixisti vota relaxari per irrotationem, dispensationem, & commutationem, irritarique posse vota serui à Domino, uxoris à viro, filij impuberis à patre, pupilli à tutore, Religiosi à Prelato, & omnis inferioris à superiore absque causa necessaria: **De Voti Relaxatione per irritationem.** Rogo an Prelatus regularis possit irritari vota sui Religiosi, postquam ad Episcopatum, aut Cardinalatum assumptus fuerit? Minime, quia à potestate ipsius dominatiua iam est exemptus. **Pal.** *Palus 1. 3. tr. 15. d. 2. p. 3. §. 3. n. 3.*

71. Dubito, num vota emissa sint à subdito tempore subiectionis, aut libertatis: possunt ne irritari à superiore? **Salas.** *1. 2. q. 21. tr. 8. d. vni. sect. 25. n. 261. & 262.* quia votum emissum esse certum est, vnde eius obligatio debet præponderare dubiæ superioris potestati.

72. Dubium est, an impuber votum post pubertatem confirmauerit: potest ne pater irritare. Respondet **Sanch.** *lib. 4. c. 32. num. 5.* posse siue dubium sit an confirmauerit: siue constet de hoc, & dubium sit, an confirmauerit ante, vel post pubertatem.

73. Potest ne vir irritare votum uxoris de inuendo Monasterio post obitum eiusdem viri, vel secundis nuptiis non inuendis? **Sanch. Præp.** *Asserit Sanch. cit. c. 34. & Præpositus in 3. p. q. 6. dub. 20. n. 54.* quia cum irritat, adhuc sub viri potestate est.

74. *Quis vouet ante Religionis, aut nuptiarum statum potest ne superior, aut maritus irritare votum ante subiectionem emissum?* Respondet Sanchez votum vxoris ante matrimonium emissum irritari non posse à viro, posse tamen suspendi. Porro Præpositus vbi suprâ memorans hanc Sanchez sententiam, asserit parum conformiter expressam; quia si vir per matrimonium fit superior vxoris, vt propter muliebrem leuitatem possit eius voluntatem dirigere: illius vota non solum suspendere, sed etiam irritare potest. Addit posse Prælatum vota sui Religiosi irritare emissâ ante professionem. Intelligit, post professionem id posse; quia superior non habet potestatem dominatiuam in nouitios.

75. *Potest ne vir irritare votum vxoris de non petendo debitum?* Potest etiam si emissum sit de viri licentia; quia hic dum concedit facultatem vouendi, non adimit sibi facultatem irritandi. *Quid si vterque coniux continentiam voueat, & iuri debitum petendi renunciet?* Porro Sanchez primum casum approbans, abnegat secundum. Approbat Præpositus 3. p. 9. 6. Præp. dub. 20. Si sensus sit, non posse licite; minimè verò, si sensus sit, non posse validè.

76. *Dixisti dispensare, & commutare esse Episcopi respectu suorū subditorum, præter quinque vota, quæ sunt reseruata De Pontifici Castitatis perpetua, Religionis, & tria peregrinationis relaxatione per quoad hoc simplex confessarius per Bullam Cruciatæ: Rogo, an commutatio in graui necessitate, si non pateat ad Pontificem aditus, possit dispensare Episcopus in voto absoluto castitatis, aut Religionis? aut dispensatione idem Regularis per privilegia sua?* Minimè; quia illis concessa est iurisdicção in ea vota, quæ ordinariæ Episcoporum potestati subiiciuntur: non quæ sola iuris interpretatione, & per accidens; nam hæc non sunt verè Episcopalia. Fagunde Fagunde in dec. tom. 1. lib. 2. cap. 45. n. 15.

77. *Quamnam potestatem habent Prælati Regulares in subditos circa votorum relaxationem?* Possunt dispensare, ac commutare non solum professorum vota, sed & nouitiorum; quia licet in illos non habeant potestatem dominatiuam: habent Ecclesiasticam. Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 13. n. 80. At Agrius p. 1. lib. 1. cap. 1. q. 2. contrarium asseruit.

78. *Potest ne confessarius simplex commutare votum in bonum æquale?* Negat Suarius de Rel. tom. 2. lib. 6. ca. 19. num. 6. Suar. quia commutatio voti pertinet ad forum externum, in quo ipse non est superior. At Lessius lib. 2. ca. 4. dub. 16. num. 105. Less. affirmat

affirmat. Imò probabile asseruerim posse sibi ipsum pœnitentem commutare, si sit materia subrogata euidenter æqualis; quia in dubio, an sit minor, possidet votum.

Laym. 79. *Egeone iusta causa, ut votum meum mutem in melius, vel in æquale bonum?* Asserit Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 8. n. 22. At alij negant probabiliter.

Azor. 80. *Potest ne vouens, vel iurans se daturum centum aureos Ecclesia vel pauperi determinatè, ante acceptationem votum illud, aut iuramentum propria auctoritate in melius commutare?* Negauit Azorius tom. 1. lib. 11. cap. 19. quas. 12. Alij autem probabiliter asseruere, subscribo, quia probabilius est, ius à paupere, aut ab Ecclesia non acquiri, donec votum acceptetur. Deus autem, cuius intuitu vota ac iuramenta pia emittuntur, gratius habet, quod melius existit.

Sanch. 81. *In isto, an post acceptationem Ecclesie, aut pauperis possim votum illud in melius mutare?* Negat Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 41. num. 13. quia per acceptationem votum transit in contractum, & acceptum ius acquirit, quo inuitus priuari

Fagund. non potest. Asserit autem Fagundez Decal. tom. 1. lib. 2. cap. 49. num. 11. quia vota pia vltimate diriguntur in Deum, tanquam in finem cuius: ideo ipsius habenda ratio, cui maius bonum semper est gratius.

Suar. 82. *Vt confessarius simplex vota mea possit commutare, requiritur nè iusta causa?* Cum commutat per Bullam, aut Iubilæum, non requiritur, sed sufficit eleemolynam pro bello præstare, & opera in Iubilæo præscripta gerere. Suarius de Rel. tom. 2. lib. 6. cap. 9. n. 3. cum verò auctoritate ordinaria com-

Sanch. mutat, iusta causa requiritur. Sine qua (ait Sanchez sum. tom. 1. lib. 4. cap. 51. num. 15.) votum pœnitenti commutans peccaret solùm venialiter; quia potestate in iure leuissima abuteretur. *Quanam iusta causa?* Si res subrogata hilarius acceptetur implenda. Lessius dub. 11. n. 96. Si pœnitens petit, iustam esse causam existimat, Sanch. cap. 50. n. 23.

Less. Sanch. 83. *Potest nè commutare vota, qui ex delegata potestate dispensat?* Potest; quia qui potest plus, potest minus. Layman.

Laym. Sanch. lib. 4. tract. 4. cap. 8. n. 20. At Sanchez sum. tom. 2. lib. 8. d. 1. n. 15. contrarium asseruit.

Sanch. 84. *Faciendane commutatio, aut dispensatio votorum in confessione sacramentali?* Per Bullam aut Iubilæum fieri potest extra confessionem. Idem docuit probabiliter Sanchez de Matr. lib. 8. d. 34. num. 22. contra Reginaldum tom. 2. lib. 31. cap. 28. num. 216. de commutatione seu dispensatione faciendâ virtute litterarum Apostolicarum; quia Pontifex in illis non

non dicebat, dispensationem expediendam esse in foro pœnitentiæ, sed in foro conscientiæ, quod solum requirit secretum animæ, non autem confessionem: sicut absolutio censurarum. Porro hæc opinio hodie sustineri non potest; quia in literis Apostolicis apponitur clausula: *Audita confessione, non aliter, nec alio modo.* Sic *Filliucius* p. 2. c. 10. n. 35. *Sufficit ne ad hoc confessio inualida?* Sufficit, dummodo deficiens quoad propositum, aut dolorem: sit integra circa ea, de quibus petitur dispensatio. *Suar. tom. 4. d. 31. sect. 4. n. 9.* *Sufficit ne quilibet confessarius?* Debet esse proprius illius pœnitentis, id est, qui sit approbatus pro illo *Sanchez de Matrim. t. 1. l. 3. d. 34. n. 16.* Quia cum debeat præmitti confessio, ille solus potest talis pœnitentis vota dispensare, qui potest eius confessionem audire.

Filliuc.

Suar.

Sanch.

85. *Votum meum in melius ritè est commutatum: possum ne ad prius votum redire?* Negat *Filliucius* p. 2. cap. 10. n. 288. quia commutatio in melius habet vim voti, & votum propria auctoritate non potest in minus bonum commutari. At *Sanchez de Matrim. tom. 2. lib. 8. d. 9. n. 21.* affirmat; quia commutatio fit in fauorem vouentis, vnde potest illi fauori renunciare; intelligitur enim facta sub conditione: si vouens nolit votum implere. Addit *Lessius* l. 2. c. 40. dub. 11. n. 47. si facta fuerit multiplex commutatio voti siue in eleemosynam, siue in ieiunium, siue in preces: posse vouentem eligere quam maluerit; & postquam elegit vnam, & renunciauit aliis, posse iterum ad eandem commutationem, vel votum redire. Limite tamen, nisi vouens acceptasset, aut consultò elegisset commutationem in melius bonum, ad maiorem Dei cultum: tunc enim commutatio facta esset in Dei fauorem.

Sanch.

Lessius.

86. *Non adest vera dispensandi mei voti causa, sed ipse existimo adesse: rogo, an sit valida dispensatio?* Affirmatiuè respondet: *Less. cit. dub. 17. n. 10.* Quia sic exigit recta Ecclesiæ administratio. Scio *Palauum* tom. 3. tr. 2. d. 2. b. 9. a. 4. contrarium docuisse, qui falsò fundamine nititur dispensatio.

Less.

Pal.

97. *Quamnam putas sufficientem esse causam dispensationis?* Si votum non ex plena deliberatione, sed ex leuitate, aut vehementi passione fuerit emissum. Si fuerit metu extortum, etiam si non sit exequendo difficile. *Sanchez de Matrim. tom. 2. lib. 8. d. 20. num. 12.* contra *Valentiam* tom. 3. d. 6. quæst. 6. part. 7.

Sanch.

Verent.

§. 6.

88. *Dubitat quis, an cum vouit, vsu rationis habuerit propter ætatem; teneaturne?* *Suar.* sentit, si vouit post septennium, præsumendum pro voto.

Varia de

voto.

Suar.

- Salas. 89. *Voui ieiunare Quadragesima, sed dubito, an abstinentiam à lacticiis comprehenderim: quid tunc?* Ex Salas assero à lacticiis abstinere non obligari. *Voui certo die ieiunare, & dubito, num votum simpliciter, num verò cum dependentia à tali die?* Si eo die impeditus fuisti, non teneris alio ieiunare.
- Laym. Sic Layman.
- Lessius. 90. *Votum de patrandò veniali peccato, quòdnam crimen est?* Cum Lessio tantum veniale assero; quia materiae paruitas excusat.
- Sanch. 91. *Certus sum me castitatem vouisse, sed dubito, an habuerim animum me obligandi: quòdnam præstandum? Num recurrendum ad Pontificem?* Teneris quidem votum seruare, tamen illud, auctore Sanchez, non est Papæ reseruatum.
- Sanch. 92. *Diuersis votis varia ad castitatem pertinentia promissa, possunt ne singula, atque ad eò omnia commutari?* Licet ex omnibus simul iunctis consurgat obligatio ad perfectam castitatem, commutari possunt; quia (vti Sanchez aduertit) vota posteriora se habent per accidens ad priora: nisi vouens intendas ea coniungere; tunc enim teneris obstrictus voto perfectæ castitatis indispensabili.
- Sanch. 93. *Voui singulis mensibus confiteri, vel communicare, per duos vel tres dies ultra mensem distuli: num voto satis fecit?* Maximè, imò (loquor cum Sanctio) si infra octo dies à mense elapso solemnibus aliquis dies instaret, vel Iubileum, poteris tandiu differre, si ægrè bis intra octo dies confitearis; idemque de anticipando ex simili causa asseruexim;
- Sanch. 94. *Extinguuntur ne omnia vota tam in seculo, quàm in nouitatu emissa per solemne Religionis votum?* Sanch. affirmat, idem de iuramentis adiiciens.
- Sanch. Laym. 95. *Confert prima votorum emissio omnium peccatorum remissionem: num idem præstet ipsorum renouatio?* Sanchez negat, cum Laymano affirmo, quoties quis interno renouaris affectu.